

การผลิตเชื้อเห็ดแบบง่าย

Simple method of making mushroom spawn

ธัญญา ทะพิงค์แก

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทนำ

ในการเพาะเชื้อเห็ดทุกวิธี เชื้อเห็ดจัดว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเพาะเห็ด มีเกษตรกรและชาวบ้านมากมายที่มีความสนใจจะเพาะเห็ดไว้บริโภคเอง หรือเพื่อสร้างรายได้เป็นอาชีพ แต่เนื่องจากเชื้อเห็ดที่จะนำมาเพาะนั้นหาซื้อได้ยากในบางพื้นที่ หรือที่มีขายก็มักจะไม่ค่อยมีคุณภาพที่แน่นอนทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอ และไม่มีคุณภาพ หรือเชื้อเห็ดมีราคาแพงเกินไป เกษตรกรน้อยรายนักที่จะผลิตเชื้อเห็ดเอง เพราะใช้ทุนทรัพย์ค่อนข้างสูง ต้องมีเครื่องมือที่จำเป็นหลายอย่าง ต้องใช้เทคนิคปลอดเชื้อ เพื่อควบคุมการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์แปลกปลอมที่ติดมากับวัสดุที่ใช้เป็นวัสดุเพาะ และสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องมีการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจึงจะสามารถทำได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาวิธีการผลิตเชื้อเห็ดโดยแบบง่าย โดยไม่ต้องใช้หม้อนึ่งความดันไอน้ำ และตู้เขี่ยเชื้อ ผู้สนใจสามารถทำได้ง่าย และสามารถใช่วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในครัวเรือนมาใช้ในการผลิตเชื้อเห็ดได้

วิธีเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อเห็ด

1. ใส่เมล็ดธัญพืช 1 กิโลกรัม ลงในหม้อหุงข้าว
2. นำสารละลายไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ 3% w/v จำนวน 100 ซีซี. ผสมกับน้ำส้มสายชู 10 ซีซี. ทิ้งไว้ครึ่งชั่วโมงในขวดพลาสติก จากนั้นเติมน้ำลงไปให้ครบ 1 ลิตร แล้วเทลงไปในหม้อหุงข้าวให้ท่วมเมล็ดธัญพืช
3. กัดสวิตซ์หุงข้าว จนกระทั่งสัญญาณไฟเปลี่ยนจากหุงเป็นอุ่น
4. ใช้ช้อนตักเมล็ดธัญพืชใส่ลงในถ้วยพลาสติก ปิดฝาแล้วตั้งทิ้งไว้ให้เย็น พอเย็นให้ใช้ทันที

วิธีการ

1. ทำการคัดเลือกดอกเห็ดที่สมบูรณ์ ดอกไม่แก่หรืออ่อนเกินไป สะอาด สดใหม่
2. นำดอกเห็ดมาวางบนกระดาษที่สะอาด ใช้มีดที่ฆ่าเชื้อแล้วตัดแต่งบริเวณที่สกปรกออกให้หมด
3. เทแอลกอฮอล์ล้างแผลลงในแก้วประมาณครึ่งแก้ว แล้วนำดอกเห็ดที่ตัดแต่งแล้วจุ่มลงไปจนมิดดอกเห็ด แล้วนำออกมาวางบนกระดาษที่สะอาด ปล่อยให้แอลกอฮอล์ระเหยออกจากดอกเห็ดจนแห้ง จากนั้นทำการผ่าเอาเนื้อเยื่อเห็ดแล้วตัดชิ้นใส่ถ้วยอาหารแล้วทำการปิดฝาล้าง
4. นำไปเก็บไว้ในห้องที่สะอาด อุณหภูมิห้องปกติ ประมาณ 7 - 10 วัน จะเห็นเส้นใยเห็ดสีขาวเจริญจากเนื้อเยื่อเห็ด จะนำไปใช้เป็นแม่เชื้อต่อไปได้

ส่วนผสมสำหรับทำเชื้อเห็ด

• เมล็ดธัญพืช	1	กิโลกรัม
• น้ำส้มสายชู	10	ซีซี.
• ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์	100	ซีซี.
• น้ำ	1	ลิตร
• ดอกเห็ด		

ขั้นตอนการผลิตเชื้อเห็ดแบบง่าย

